

Kompozycje chóralne a cappella Juliusza Łuciuka.

Zagadnienia interpretacyjne i praktyka wykonawcza wybranych dzieł.

Z twórczością Juliusza Łuciuka pierwszy raz zetknąłem się w roku 1984, wtedy jeszcze w roli śpiewaka, podczas przygotowań do premierowej prezentacji *Litanii Polskiej* z Częstochowskim Chórem Kameralnym i Orkiestrą Filharmonii Częstochowskiej (prawykonanie odbyło się 27 stycznia 1985 pod dyрекcją Zygmunta Hassy). Wkrótce po tym prezentowaliśmy *Suitę Maryjną* na chór a cappella. Występy te na tyle zapadły mi w pamięć, że do twórczości tegoż kompozytora wracałem wielokrotnie tworząc programy koncertowe już z własnym chórem, bowiem muzyka Juliusza Łuciuka pozostawia wykonawcom pole do eksplorowania muzycznej wrażliwości, co bardzo pozytywnie wpływa na rozwój śpiewaków – oczywiście jeśli do kompozycji tych podejdzie się z należyłą uwagą i skrupulatnością, co staram się w niniejszej pracy udowodnić.

Praca *Kompozycje chóralne a cappella Juliusza Łuciuka. Zagadnienia interpretacyjne i praktyka wykonawcza wybranych dzieł* składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy z nich poświęcony jest w całości życiu kompozytora – przekazuję w nim zarówno podstawowe fakty dotyczące biografii Juliusza Łuciuka, interesujące aspekty jego rozwoju artystycznego, jak również wiele nieznanych szerokiej publiczności informacji uzyskanych bezpośrednio od twórcy. Szczególną uwagę poświęcam zrozumieniu ścieżki, którą podążał jako zaangażowany i świadomy swoich atutów artysta. W rozdziale drugim szczegółowo omawiam osiem utworów a cappella, w tym dwie większe formy, w układzie chronologicznym według ich powstawania: *Dzikię wino* (1958), *Missa gratiarum actione* (1974), *Hymnus de caritate* (1976/1977), *Suita Maryjna* (1983), *O, ziemio polska* (1987) *Sonet słowiański IX* (1995), *Ave Maria* (2012), *Kołysanka o Kołysce* (2017). Każdy z utworów analizuję rozpoczynając od umiejscowienia ich w gatunku i/lub skupiając się na istotnych aspektach okoliczności powstawania – zastanawiam się nad motywacjami kompozytora zwracając uwagę na konteksty, w tym religijne czy etyczne. Koncentruję się na warstwie tekstowej równolegle prowadząc

pogłębioną analizę muzyczną, co prowadzi do zrozumienia zarówno przekazu kompozytora, jak i otwiera ścieżki wrażliwej interpretacji wykonawczej utworów. Jest to jeden z najważniejszych elementów pracy – w każdym z podrozdziałów zwracam uwagę, iż przyjrzenie się utworowi przez chórmistrza – sięgnięcie do korzeni dzieła, rozłożenie go na czynniki pierwsze, zrozumienie warstwy tekstowej również w odniesieniu do jej usytuowania na osi historii jest drogą do ujrzenia dzieła w wielowymiarowej perspektywie, a co za tym idzie do możliwości eksplorowania jego możliwości wykonawczych. Jednocześnie poruszam temat emisji głosu oraz problemów, na które mogą trafić zespoły amatorskie, ale również profesjonalne.

W rozdziale trzecim zawarłem najciekawsze fragmenty rozmów przeprowadzonych na przestrzeni 3 lat z kompozytorem. Poruszone zostały tematy jego dzieciństwa, twórczości, odczuć względem własnej twórczości jak i poglądów na istotne elementy polskiej sceny artystycznej.

Do pracy dołączam aneksy: spis wszystkich utworów a cappella Juliusza Łuciuka, bibliografię, z której korzystałem na różnych etapach opisywania twórczości kompozytora, spis fotografii, przykładów nutowych wykorzystanych w pracy, a także spis tabel, których celem jest uporządkowanie podstawowych danych o utworach.

W pracy udowadniam, iż dogłębne poznanie każdego wymiaru utworu w twórczości Juliusza Łuciuka odkrywa przed wykonawcą – chórmistrzem zupełnie nową przestrzeń i możliwości interpretacyjne, przy jednoczesnym uwrażliwieniu na elementy pomijane przy powierzchownej analizie dzieła. Kompozycje Łuciuka odznaczają się wysoką emocjonalnością wyrażaną z użyciem umiarkowanych środków muzycznego wyrazu stąd też zdawkowa eksploracja wspomnianych dzieł może ukryć całą paletę ciekawych zależności i ekscytujących sposobności do wykorzystania materiału muzycznego stworzonego przez Łuciuka. Niniejsza praca może stanowić swoiste kompendium wiedzy dla młodego dyrygenta, który podejmie się wyzwania prezentacji utworów a cappella kompozytora o częstochowsko-krakowskiej proweniencji odkrywając ich głębie przy równoczesnym ostrzeżeniu przed czyhającymi na wykonawców trudnościami warsztatowymi.

**A cappella compositions by Juliusz Łuciuk - interpretative issues
and performance practice of selected choral compositions.**

I have first encountered the works of Juliusz Łuciuk in 1984, then still as a singer, while preparing for the premiere presentation of The Polish Litany with the Czestochowa Chamber Choir and Czestochowa Philharmonic Orchestra (the premiere took place on 27 January 1985 under the direction of Zygmunt Hassa). Shortly afterward we presented *the Marian Suite* for choir a cappella. These performances became so memorable that I returned to this composer's works many times, creating concert programmes with my choir, as the music of Juliusz Łuciuk leaves room for the performers to explore their musical sensitivity, which has a very positive influence on the development of the singers - of course, if the compositions are approached with due attention and meticulousness, which I try to prove in this study.

The study entitled *A cappella compositions by Juliusz Łuciuk - interpretative issues and performance practice of selected choral compositions* consists of three chapters. The first chapter is entirely devoted to the composer's life - it contains both the basic facts about Juliusz Łuciuk's biography, interesting aspects of his artistic development, as well as many pieces of information unknown to the general public, obtained directly from the composer. I pay special attention to understanding the path he followed as an artist who was committed, dedicated, and aware of his qualities. In the second chapter, I discuss in detail eight a cappella works, including two larger forms, in chronological order according to their composition: *Wild Wine* (1958), *Missa gratiarum actione* (1974), *Hymnus de caritate* (1976/1977), *Marian Suite* (1983), *Oh, Polish Land* (1987), *Slavonic Sonnet IX* (1995), *Ave Maria* (2012), and *Lullaby on the Cradle* (2017). I have analysed each of the works beginning with their location in the genre and/or paying attention to important aspects of the circumstances of their creation - I reflect on the motivations of the composer by paying attention to contexts, including religious or ethical. I focus on the textual layer in parallel with conducting an in-depth musical analysis, which leads to an understanding of both the composer's message and opens pathways for sensitive performance interpretation of the works. This is one of the most important elements of the study - in each of the subchapters I point out that the choirmaster's examination of the work - reaching to the roots of the work, dissecting it, understanding the textual layer also concerning its position

on the axis of history is a way to see the work in a multidimensional perspective, and thus to explore its performance possibilities. At the same time, I touch upon the subject of voice emission and the problems which may be encountered by an amateur, but also professional ensembles. The third chapter contains the most interesting fragments of conversations I had with the composer over the course of three years. The topics discussed included his childhood, his work, his feelings about his work as well as his views on significant elements of the Polish art scene.

I have enclosed appendices to the study: a list of all a cappella works by Juliusz Łuciuk, a bibliography which I used at various stages of describing the composer's works, a list of photographs and musical examples used in the study, as well as a list of tables, the purpose of which is to organize basic data about the works.

In this study, I prove that a thorough exploration of each dimension of an oeuvre in Juliusz Łuciuk's repertoire reveals a whole new space and interpretative possibilities for the performer-choirmaster, while at the same time sensitizing him to elements that are overlooked during a superficial analysis of the work. Łuciuk's compositions are characterised by a high emotionality expressed through the use of moderate means of musical expression; hence, a perfunctory exploration of the aforementioned works may conceal a whole range of interesting relationships and exciting opportunities for the use of the musical material created by Łuciuk. This study may serve as a compendium for a young conductor who will take up the challenge of presenting a cappella works by this composer of Czestochowa-Krakow provenance, revealing their depth and at the same time warning against workshop difficulties.